

Sygn. akt I AGa 411/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Zwierzyńska
Sędziowie:	SA Ewa Tomaszewska (spr.) SR del. Joanna Jankowska
Protokolant:	stażysta Mariusz Neumann

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2019 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa F. G.-S. (...), Niemcy

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 15 lutego 2018 r., sygn. akt IX GC 547/16

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w sprawie w zakresie rozprawy z dnia 15 lutego 2018 r. i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSR del. Joanna Jankowska SSA Małgorzata Zwierzyńska SSA Ewa Tomaszewska

Sygn. akt I AGa 411/18

UZASADNIENIE

Powód F. G. – S. (...). Niemcy wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i zasądzenie od pozwanego (...) spółki akcyjnej w G., na rzecz powoda kwoty:

a) 50.000 euro z ustawowymi odsetkami od dnia 13 lipca 2015 r. do dnia 01 stycznia 2016 r.,

b) 50.000 euro z ustawowymi odsetkami od dnia 30 lipca 2015 r. do dnia 01 stycznia 2016 r.,

c) 30.347,44 euro z ustawowymi odsetkami od dnia 22 sierpnia 2015 r. do dnia 01 stycznia 2016 r. i

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 130.347,44 euro od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania wg. norm przypisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzi należności z faktury nr (...) z dnia 01 lipca 2015 r. na kwotę 100.000,00 euro oraz faktury nr (...) z dnia 21 sierpnia 2015 r., na kwotę 30.347,44 euro z tytułu wynagrodzenia za mecz towarzyski rozegrany w dniu 22 lipca 2015 r. w G. oraz zwrotu kosztów podróży na podstawie łączącej strony postępowania umowy pt. „Mecz towarzyski (...) vs. G. – (...)” zawartej w dniu 30 czerwca 2015 r. i wykonanej przez powoda w dniu 22 lipca 2015 r.

Dnia 20 lipca 2016 r. referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Gdańsku w sprawie o sygn. akt IX GNc 745/16 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, zgodny z żądaniem pozwu.

Pozwany (...) spółka akcyjna w G. wniósł sprzeciw od w/w nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty. W pierwszej kolejności pozwany podniósł zarzut zapisu na Sąd polubowny i w związku z tym wnioskował o odrzucenie powództwa. Dalej, pozwany zaprzeczył aby nastąpiło opóźnianie w zapłacie kwot dochodzonych pozwem. Pozwany wskazał, iż nie osiągnął planowanych zysków ze sprzedaży biletów i było to główną przyczyną podjęcia przez niego negocjacji ze stroną powodową. Dlatego termin zapłaty był przedmiotem negocjacji stron. Według pozwanego, strony ustaliły na mocy ustnego porozumienia, że ostatecznie termin zapłaty będzie przypadał na 30 czerwca 2017 r.

Powód pismem z dnia 12 stycznia 2017 r. dokonał modyfikacji powództwa w zakresie odsetek w ten sposób że wniósł o zasądzenie odsetek:

a) od kwoty 50.000 euro od dnia 13 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 8% oraz od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych,

b) od kwoty 50.000 euro od dnia 30 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., w wysokości 8% oraz od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych,

c) Od kwoty 30.347,44 euro od dnia 22 sierpnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 8% oraz od dnia 01 stycznia 2016 r., do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku odmówił odrzucenia pozwu. Powyższe postanowienie uprawomocniło się wobec oddalenia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku zażalenia pozwanego od w/w postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku postanowieniem w dniu 7 grudnia 2017 r.

Wyrokiem z dnia 15 lutego 2018r. Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekł zgodnie z żądaniem pozwu, opierając swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach oraz rozważaniach:

W dniu 30 czerwca 2015 r. pozwany (...) spółka akcyjna w G. zawarł z powodem F. G. – S. 04 umowę pt. „Mecz towarzyski (...) vs. G. (...)” której przedmiotem było przeprowadzenie meczu towarzyskiego pomiędzy S. 04-licencjonowaną drużyną piłkarską a pierwszą drużyną męską piłki nożnej (...), który odbyć się miał dnia 22 lipca 2015 r. o godz. 18.30 w G..

Zgodnie z pkt. 2.1 tej umowy, pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz powoda jedнокrotnego zryczałtowanego wynagrodzenia jako „premię za przystąpienie” w wysokości 100.000 euro + VAT. Premia za przystąpienie oraz premie miały być płatne na rzecz S. 04 każdorazowo po połowie, w siedem dni roboczych przed oraz w terminie siedmiu dni po przeprowadzeniu meczu towarzyskiego oraz po wystawieniu stosownego rachunku przez S. 04.(pkt 2.2 umowy). W pkt. 2.4 umowy strony przewidziały, że oprócz premii za przystąpienie pozwany zobowiązał się do pokrycia wszelkich kosztów podróży oraz pobytu delegacji powoda obejmującej maksymalnie 50 osób i zapewnieniu jej świadczeń w postaci zwrotu kosztów podróży w szczególności lot czarterowy z/do D., kosztów podróży lokalnym transportem całej

delegacji, bagaży oraz zwrotu kosztów hotelu do zajęć dziennych minimalnie 4 dla całej delegacji wraz z wyżywieniem i odpowiednią ilością pokoi wskazanych przez powoda. W pkt. 5.5 umowy strony zastrzegły, że zastępuje ona wszelkie dotychczasowe zawarte przez strony porozumienia dot. przedmiotu umowy. Strony nie zawierały umów ustnych w powyższym zakresie. Jednocześnie przewidziano, że uzupełnienia i zmiany umowy wymagały dla ich skuteczności zachowania formy pisemnej, przy czym wystarczające było przesłanie oryginału dokumentu w formie faksu bądź skanu. Rezygnacja z zachowania formy pisemnej dopuszczalna była jedynie pod warunkiem zachowania wyżej opisanej formy. Zgodnie z pkt. 5.8 umowa podlegała wyłącznie prawu polskiemu z wyłączeniem międzynarodowego prawa prywatnego ((...)). Sądem właściwym jest wyłącznie sąd w Gdańsku, Polska.

Mecz towarzyski (...) vs. G. S. (...) odbył się w G. w terminie ustalonym w umowie tj. w dniu 22.07.2015r. o godz. 18 30 w G..

Koszty podróży delegacji S. 04 na mecz, w tym przelot wycarterowanym samolotem wraz z podatkiem lotniczym oraz koszt pobytu zawodników wyniósł 30.347,44 euro.

W dniu 01 lipca 2015 r., powód wystawił fakturę Vat nr (...) na kwotę 100.000,00 euro tytułem przewidzianego umową zryczałtowanego wynagrodzenia a w dniu 21 sierpnia 2015 r. fakturę Vat nr (...) na kwotę 30.347,44 euro z tytułem zwrotu kosztów przelotu i pobytu zawodników. Ostatnia z faktur została wystawiona w oparciu o wystawione przez Charter L. w dniu 01 lipca 2015 r. fakturę nr (...) na kwotę 29.900,00 euro i w dniu 27 lipca 2015 r., fakturę nr (...) na kwotę 447,44 euro.

W dniu 7 sierpnia 2015 r., pozwany wysłał pismo do powoda, w którym poinformował o braku płatności 100.000,00 euro z tytułu premii za przystąpienie. Pozwany w piśmie zaproponował podpisanie aneksu do umowy i przesunięcie terminu płatności premii za przystąpienie do dnia 05 września 2015 r. W przypadku faktury C. L. z dnia 01 lipca 2015 r. o numerze 2015- (...) pozwany zwrócił się z prośbą o zmianę terminu płatności również do dnia 05 września 2015 r.

Pismem z dnia 15 kwietnia 2016 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 130.347,44 euro wraz z odsetkami za opóźnienie od kwoty 100.000 euro od dnia 1 lipca 2017r. oraz od kwoty 30.347,44 euro od dnia 21 sierpnia 2015 r. do dnia zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania.

Okoliczności faktyczne w istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy kwestiach Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów, przy czym ich prawdziwość i wiarygodność wynikających z nich okoliczności nie budziły wątpliwości, gdyż nie były przedmiotem przeciwnych twierdzeń stron, jak również nie ujawniły się inne okoliczności, które uzasadniałyby odmówienie im mocy dowodowej.

Przedstawione przez strony dokumenty należą do kategorii dokumentów prywatnych, które stanowią tym samym dowód tego, że osoba, która podpisała dany dokument złożyła zawarte w nim oświadczenie (art. 245 k.c.) i przede wszystkim w takim zakresie należał oceniać wiarygodność złożonych dokumentów i wynikających z nich okoliczności.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków D. W., W. V., A. H., H. H., G. Z. oraz D. M.. W ocenie tego Sądu wnioski o przesłuchanie w/w osób zostały złożone przez pozwanego wyłącznie w celu przedłużenia toczącego się postępowania. W świetle treści umowy łączącej strony wymagającej dla ważności wszelkich jej zmian zachowania formy pisemnej - przesłuchanie świadków na okoliczność prowadzonych negocjacji i rzekomego przesunięcia terminu płatności były niecelowe z uwagi na brak przedstawienia koniecznego w tym zakresie aneksu umowy lub pisemnego potwierdzenia w/w okoliczności przez obie strony. Mając na uwadze całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego ocenionego w powyższy sposób, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Zdaniem Sądu meriti okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zostały stwierdzone na podstawie zaoferowanych przez strony dowodów w postaci dokumentów prywatnych. Pozwany na zgłaszał zarzutów co do

zasadności i wysokości roszczeń wynikających w postanowien umowy i faktur przedstawionych w toku postępowania stanowiących dowód w zakresie dochodzonej wierzytelności przez powoda.

Z uwagi na zgłoszony przez pozwanego zarzut przedwczesności roszczeń dochodzonych pozwem spór koncentrował się na ustaleniu czy pomiędzy stronami doszło do zmiany przewidzianego w umowie terminu płatności zryczałtowanego wynagrodzenia i zwrotu kosztów przejazdu oraz pobytu zawodników. Pozwany w sprzeciwie twierdził, że w ramach negocjacji, strony ustnie przesunęły termin płatności do dnia 30 czerwca 2017r. Tymczasem do chwili wydania wyroku w niniejszej sprawie w dniu 15 lutego 2018r. pozwany nadal nie uregulował dochodzonych pozwem zobowiązań, a zatem przy uwzględnieniu treści art. 316§1 k.p.c. już tylko z samej tej przyczyny powództwo co do należności głównej należało uwzględnić.

W ocenie Sądu Okręgowego, strony zawarły umowę należącą do kategorii umów nienazwanych tzn. nieregulowaną ściśle przepisami prawa a prawo jej zawarcia wynika z zasady swobody umów zgodnie z art. 353¹ k.c. Zawarta umowa charakteryzowała się odpłatnością oraz zobowiązaniowym charakterem rodzącym się u obu stronach. W przeważającej części zapisy umowne nie stanowiły okoliczności spornej i nie były przedmiotem zarzutów pozwanego w niniejszym procesie. Jednakże w związku ze zgłoszonym przez pozwanego zarzutem, że w treści zapisu pkt. 5.5 umowy nie zastrzeżono pisemnej formy zmian pod rygorem nieważności koniecznym stało się dokonanie analizy i treści zapisu tego postanowienia umownego w kontekście uregulowań art. 65§2 k.c.

Sąd Okręgowy miał na uwadze treść art.65 k.c., i doszedł do wniosku, że brak jest podstaw, by rzeczywiste znacznie przedmiotowego zapisu było odmienne od jego literalnego brzmienia. Reguły interpretacji tekstu kontraktu wskazują, że gdy okaże się, że strony nie porozumiały się co do treści złożonego oświadczenia woli, za prawnie wiążący należy uznać jego znaczenie ustalone według obiektywnego wzorca wykładni (Por. wyrok SN z dnia 8.10.2004, V CK 670/03, OSNC 9/2005). Przyczyną takiego rozumowania jest potrzeba ochrony adresata oświadczenia. Przemawia to za tym, aby nadane znaczenie było zrozumiałe i dostępne dla adresata, tak by, każdy uczestnik obrotu prawnego znajdujący się w analogicznej sytuacji, dysponujący takim samym zakresem wiedzy o oświadczeniu i towarzyszących mu okolicznościach, zrozumiałby je tak samo (Por. wyrok SN z 20.05.1997r., II CKN 171/97, Lex nr 79942). Ustalając powyższy obiektywny model wykładni, należy wyjść od sensu tekstu wynikającego z reguł językowych z uwzględnieniem ich kontekstu.

Kierując się powyżej przedstawionymi regułami wykładni Sąd I instancji dokonał analizy spornego zapisu umowy. W omawianym postanowieniu wskazano: „uzupełnienia i zmiany umowy wymagają dla ich skuteczności zachowania formy pisemnej, przy czym wystarczające jest przesłanie oryginału dowodu w forem faksu bądź skanu. Rezygnacja z zachowania formy pisemnej dopuszczalna jest zgodnie z niniejszą umową jedynie pod warunkiem zachowania wyżej opisanej formy.” W ocenie tego Sądu zapis pkt. 5,5 umowy należy odczytywać całościowo przy uwzględnianiu odmienności językowych występujących pomiędzy stronami. W analizowanym postanowieniu mowa jest o wymogu zachowania wskazanej formy dokumentowej dla skuteczności jakiegokolwiek uzupełnienia lub zamiany umowy przy jednoczesnym zastrzeżeniu, iż rezygnacja z zachowania tej formy pisemnej dopuszczalna jest jedynie pod warunkiem zachowania opisanej formy. Mimo, że na gruncie prawa polskiego pojęcie skuteczności czynności prawnej i ważności czynności prawnej nie są pojęciami tożsamymi to w kontekście literalnego brzmienia całości uregulowania umownego pkt. 5,5 umowy Sąd meriti doszedł do wniosku, że w istocie oznacza on zastrzeżenie formy pisemnej (dokumentowej) pod rygorem nieważności dokonanej zmiany. Skoro strony postanowiły, że rezygnacja z zachowania formy pisemnej dopuszczalna jest jedynie pod warunkiem zachowania tej formy to zgodnie wykładnią logiczną przyjąć należy, iż mamy tu do czynienia z zastrzeżeniem rygoru nieważności zmiany umowy w rozumieniu art. 76 k.c. Konsekwencją powyższej konstatacji jest stwierdzenie, że wobec braku przedstawienia przez pozwanego zawartego w formie pisemnej aneksu wprowadzającego zmiany do umowy w zakresie zmiany warunków płatności ustalonych należności – brak jest podstaw do przyjęcia, iż pozwany w okolicznościach niniejszej sprawy udowodnił aby doszło do nowacji pierwotnych warunków umowy. Dlatego też, wbrew stanowisku pozwanego, przepis art. 74§4 k.c. nie będzie miał zastosowania.

W świetle wskazanych wyżej okoliczności, zdaniem Sądu I instancji, należało uwzględnić żądanie w sprawie z powództwa F. G. – S. (...). Niemcy przeciwko (...) spółki akcyjnej w G. o zapłatę kwoty w wysokości 130.347,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych. Wobec powyższego w punkcie I wyroku Sąd ten orzekł na podstawie pkt. 2.1-4 umowy w związku z art. 353 k.c., art. 3531 k.c

Podstawę prawną żądania w zakresie odsetek stanowi art. 481 k. c. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w pkt II orzeczenia na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, nakładając na pozwanego obowiązek zwrotu powodowi poniesionych kosztów procesu.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodził się pozwany, wywodząc apelację, w której zaskarżył je w całości, zarzucając:

1. obrazę prawa procesowego, a w szczególności:

a. art. 316 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że sprawa została wyjaśniona do stanowczego rozstrzygnięcia,

b. art. 224 § 1 k.p.c. oraz 232 k.p.c. poprzez brak dopuszczenia dowodów z zeznań świadków: D. W., W. V., A. H., H. H., G. Z., D. M., S. B., J. M., A. W., A. Ś. oraz przesłuchania stron, mimo że w świetle ustalonych okoliczności faktycznych konieczność przeprowadzenia dowodu na wskazane okoliczności jest oczywista z punktu widzenia wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, z których wywodzone są skutki prawne, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy;

c. art. 233 § 1 k.p.c. przez sformułowanie na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie błędnego wniosku prowadzącego do uznania, że roszczenie Powoda zasługuje na uwzględnienie,

d. art. 140 § 3 k.p.c. w związku z art. 86 k.p.c. poprzez niezawiadomienie pełnomocnika ustanowionego w sprawie o rozprawie wyznaczonej na dzień 15 lutego 2018 roku przez co strona pozwana została pozbawiona możliwości obrony swych praw;

2. obrazę prawa materialnego, a w szczególności:

a. art. 65 § 2 kodeksu cywilnego (dalej: „k.c.”) w związku z art. 76 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, skutkiem czego sąd ustalił, że dokonanie zmian umowy wymagało formy pisemnej pod rygorem nieważności zamiast uznania, że zmiany takie mogły nastąpić również bez podpisywania pisemnego aneksu i być wiążące dla stron.

II. Ponadto skarżący wnioskował o wzięcie pod uwagę, w granicach zaskarżenia, wszystkich naruszeń prawa materialnego popełnionych przez sąd I instancji, a nie podniesionych w apelacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2002r., III CZP 62/02, OSNC 2004/1 poz. 7, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55).

III. W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wnosił o:

1) uchylenie skarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Gdańsku,

2) zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów postępowania w pierwszej instancji oraz w drugiej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego według norm prawem przepisanych.

IV. Ewentualnie - w przypadku ustalenia przez Sąd odwoławczy przesłanek zawartych w art. 386 § 2 k.p.c. (nieważność postępowania,) wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji tj. Sądowi Okręgowemu w Gdańsku.

W odpowiedzi na apelację powód domagał się jej oddalenia oraz zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego trafnie zarzuca, że postępowanie Sądu I instancji w części dotknięte jest nieważnością.

Sprzeciw pozwanego od nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy został sporządzony i podpisany przez radcę prawnego W. C., który wskazał jako adres dla doręczeń kierowanej dla pozwanego korespondencji własną kancelarię mieszczącą się w K. przy ul. (...) (k. 65 – 68 verte). W dniu 7 marca 2017 r. wpłynęło do Sądu Okręgowego pismo pozwanego wraz z pełnomocnictwem udzielonym radcy prawnemu K. K., w którym pełnomocnik (drugi, brak jest informacji, by poprzedniemu pełnomocnictwo zostało wypowiedziane) wskazał adres dla doręczeń – G. ul. (...) (k. 152). Na taki też adres Sąd Okręgowy skierował korespondencję zawierającą zobowiązanie pozwanego do uzupełnienia braków formalnych pisma procesowego z dnia 3 marca 2017 r. (k. 160 - 161). Podobnie korespondencję dla pozwanego kierował Sąd Apelacyjny w Gdańsku prowadzący incydentalne postępowanie zażalenkowe (k. 183, 195).

Zawiadomienie o terminie rozprawy przed Sądem Okręgowym, wyznaczonej na dzień 15 lutego 2018 r. zostało skierowane do radcy prawnego W. C. na adres: w K. przy ul. (...) (k. 200 - 201). Jak wynika z protokołu rozprawy z dnia 15 lutego 2018 r., w imieniu pozwanego nikt się nie stawił. Uznano jednocześnie, że jego pełnomocnik został o terminie rozprawy zawiadomiony. Tego dnia Sąd I instancji oddalił wnioski dowodowe pozwanego, rozprawę zamknął i wydał wyrok zgodny z żądaniem pozwu (k. 202 – 204).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, pozwany został pozbawiony możliwości udziału w procesie i nie miał możliwości działania, co skutkuje nieważnością postępowania.

W świetle art. 133 § 3 zd. 1 k.p.c., doręczeń należy dokonywać ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi procesowemu strony. Jeżeli jest ich kilku, sąd doręcza odpis pisma tylko jednemu z nich (art. 141 § 3 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ustalona jest wykładnia tej normy prawa procesowego, zgodnie z którą jeśli strona w treści udzielonego pełnomocnictwa procesowego lub w inny jednoznaczny sposób nie wskazała, któremu z ustanowionych przez nią pełnomocników należy dokonywać doręczeń, to wyboru dokonuje przewodniczący lub sąd (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1973 r., I CZ 163/72, OSNC 1973, Nr 11, poz. 202, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1998 r., I CKN 856/97, OSNC 1999 Nr 1, poz. 4, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1982 r., II CR 177/82, niepubl.). W rozpoznawanej sprawie, pozwany już w piśmie z dnia 3 marca 2017 r. (k. 152) dokonał wyboru pełnomocnika, któremu należy doręczać korespondencję – tj. radcy prawnemu K. K. na adres w G.. Zatem doręczenie zawiadomienia o rozprawie w dniu 15 lutego 2018 r. na adres radcy prawnego W. C. na adres w K. nie sposób uznać za prawidłowe. Miało to daleko idące konsekwencje dla pozwanego, który w trakcie tej rozprawy nie był reprezentowany i de facto nie podejmował działań w obronie swoich interesów. Sąd Okręgowy zaś tego dnia, podczas jedynej rozprawy, podejmował istotne dla rozstrzygnięcia decyzje procesowe i merytoryczne, których skutków pozwany nie był w stanie podważyć, czy też zniweczyć w ramach postępowania pierwszoinstancyjnego.

Pozbawienie możliwości obrony swych praw przez stronę polega na tym, że strona na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem w danej instancji wyroku (por. wyrok SN z 10 maja 1974 r. sygn. II CR 155/74). Nieważność dotyczy więc przypadków, w których na skutek naruszenia przepisów o postępowaniu strona rzeczywiście zostaje pozbawiona była możliwości udziału w procesie i nie miał możliwości działania. Przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania należy najpierw rozważyć czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a w drugiej kolejności trzeba sprawdzić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, w końcu należy zbadać, czy pomimo realizacji tych przesłanek strona mogła bronić swych praw. Tylko więc w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych trzech przesłanek, można odpowiedzieć twierdząco, że strona została pozbawiona możliwości działania.

Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw, aby mogło stanowić przyczynę nieważności, musi być całkowite i w sposób bezwzględny wyłączające możliwość obrony (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. akt V CZ 81/13). Nie ma przy tym znaczenia, czy strona pozbawiona została w ten sposób możliwości podejmowania czy też niepodejmowania czynności procesowych zmierzających do ochrony jej sfery prawnej. Przyjęcie bowiem przez stronę postępowania sądowego właściwej z jej punktu widzenia linii obrony swoich praw zależy wyłącznie od jej decyzji. Obowiązkiem sądu natomiast jest umożliwienie stronie zaprezentowania jej na wyznaczonej rozprawie.

Jak wskazano powyżej doręczenie pełnomocnikowi pozwanego zawiadomienia o rozprawie w dniu 15 lutego 2018 r. dokonane zostało z naruszeniem przepisu art. art. 133 § 3 zd. 1 k.p.c. Co więcej zaś uchybienie to wpłynęło na możliwość strony pozwanej do działania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, skoro zostało ono zakończone tą właśnie rozprawą. W konsekwencji Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że postępowanie przed Sądem I instancji w zakresie rozprawy w dniu 15 lutego 2018 r. było nieważne, w rozumieniu przepisu art. art. 379 pkt. 5 k.p.c. To zaś skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w zakresie, w jaki postępowanie przed tym Sądem dotknięte było nieważnością, stosownie do treści przepisu art. 386 § 2 k.p.c. o czym Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

Wobec stwierdzenia nieważności postępowania, zbędna była analiza pozostałych zarzutów apelacji pozwanego.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosownie do treści art. 108 § 2 k.p.c.

SSR Joanna Jankowska SSA Małgorzata Zwierzyńska SSA Ewa Tomaszewska